TÀI LIỆU KỶ YẾU HỘI THẢO



HỎI NHANH ĐÁP GỌN VỀ CHUYỂN GIỚI

Người chuyển giới là gì?

Người chuyển giới là người có giới tính mong muốn khác với giới tính lúc sinh ra. Ví dụ: sinh ra là nam và nghĩ mình là nữ, hoặc sinh ra là nữ và nghĩ mình là nam.

Người chuyển giới khác với người đồng tính. Người đồng tính là người chỉ bị thu hút về tình cảm và/hoặc tình dục bởi người cùng giới.

Người chuyển giới cũng khác với người liên giới tính. Người liên giới tính là những người có đặc điểm giới tính không điển hình của cơ thể nam hay cơ thể nữ.

Chuyển giới có phải là bệnh/rối loạn/lệch lạc lây nhiễm không?

Không. Chuyển giới không phải là bệnh, lệch lạc tâm lý hay khuyết tật bẩm sinh về giới tính. Điều này đã được Bộ Y tế Việt Nam khẳng định qua Công văn 4132/BYT-PC vào năm 2022. Tổ chức Y tế thế giới (WHO) cũng đã loại bỏ "rối loạn bản dạng giới" liên quan tới người chuyển giới ra khỏi các bệnh tâm thần vào năm 2018*. Hiệp hội Tâm lý học Hoa Kỳ cho rằng điều mà người chuyển giới cần là sự hỗ trợ để được sống đúng với bản dạng giới mong muốn.

**Phân loại Bệnh lý Quốc tế 11 (ICD-11)*

Làm thế nào để biết một người là chuyển giới?

Để biết là người chuyển giới hay không, cần biết cảm nhận bên trong của người đó nghĩ mình thuộc giới tính nào. Không phải ai cũng muốn được gọi bằng từ "chuyển giới" nên hãy tôn trọng cách xưng hô, tên gọi mà một người muốn người khác gọi mình.

Chuyển giới khác gì với đồng tính?

Chuyển giới liên quan tới việc "bạn nghĩ bạn là ai" (cảm nhận về giới tính) còn đồng tính liên quan tới việc "bạn yêu ai" (sự hấp dẫn về tình cảm). Như vậy chuyển giới và đồng tính là hai khái niệm khác nhau. Người chuyển giới xác định xu hướng tính dục dựa trên giới tính mong muốn của mình. Ví dụ, một người chuyển giới nữ (tức là người sinh ra là nam, nghĩ rằng mình là nữ) chỉ thấy hấp dẫn với những người nữ khác thì xu hướng tính dục của người đó là đồng tính nữ. Tương tự, một người chuyển giới nam chỉ thấy hấp dẫn với người nữ thì được xem là dị tính nam.

Người chuyển giới thường muốn được gọi như thế nào?

Đa số người chuyển giới muốn được nhìn nhận và xưng hô theo tên mà họ hay xưng hô. Tuy nhiên, cách đơn giản nhất là hãy hỏi họ muốn được gọi bằng gì.

Người chưa phẫu thuật chuyển giới thì có gọi là người chuyển giới không?

Có. Người chuyển giới không nhất thiết là người đã trải qua phẫu thuật hay bất kỳ can thiệp y tế nào khác. Không phải ai cũng có đầy đủ điều kiện (về kinh tế, sức khỏe...) hoặc nhu cầu để phẫu thuật chuyển đổi giới tính. Có người chuyển giới (từ nữ) sang nam chỉ phẫu thuật cắt bỏ ngực, hay người chuyển giới (từ nam) sang nữ chỉ bơm ngực. Điều quyết định một người có phải người chuyển giới không là sự tự nhận định của họ.

Có phải những người nam ăn mặc, trang điểm như nữ hay người nữ ăn mặc như nam là những người chuyển giới không?

Không. Việc phục trang hay có điệu bộ của giới khác chưa đủ để kết luận và gọi một người là chuyển giới. Họ có thể giả gái hay giả trai vì mục đích biểu diễn, nghề nghiệp hoặc chỉ là sở thích, phong cách của họ. Ngược lại, không phải người chuyển giới nào cũng thể hiện hết ra ngoài những đặc điểm giới tính mà họ mong muốn, có thể là do áp lực từ môi trường làm việc, gia đình, sự kỳ thị định kiến v.v...

Quá trình Định giới là gì?

Quá trình Định giới (hay còn gọi là quá trình chuyển đổi) được dịch từ thuật ngữ "Transition". Đây là quá trình mà nhiều người chuyển giới (không phải tất cả) trải qua để sống đúng với bản dạng giới của mình. Dùng từ "Quá trình Định giới" thay cho từ "Quá trình Chuyển giới" để tránh việc người khác cho rằng người chuyển giới được sinh ra trong một cơ thể "bị sai" nên bằng mọi giá họ phải sửa chữa cơ thể của họ lại "cho đúng", hay bản thân "người chuyển giới" cũng là một điều gì đó sai trái, hoặc cho rằng chỉ những người nào mong muốn hoặc đã trải qua phẫu thuật mới được cho là những người chuyển giới.

TRUNG TÂM ICS
TĂNG QUYỀN CỦA CỘNG ĐỒNG LGBTI+
VÌ TỰ HÀO VÀ BÌNH ĐẲNG

info@ics.org.vn
www.ics.org.vn
www.facebook.com/icsvn
www.youtube.com/icsvietnam

Số giấy phép xuất bản tài liệu không kinh doanh:

Một người muốn có được giới tính mong muốn thì họ có thể làm những gì?

Nhiều người chuyển giới trải qua quá trình định giới để sống đúng với bản dạng giới mà mình mong muốn. Quá trình định giới bao gồm việc thay đổi thể hiện giới, như là ngoại hình bên ngoài, quần áo, cử chỉ, hay tên gọi thường ngày dùng trong giao tiếp. Những loại thay đổi này thường được gọi là "chuyển đổi (về mặt) xã hội". Quá trình định giới cũng có thể bao gồm các can thiệp y sinh học và phẫu thuật để giúp cơ thể của một người thống nhất với bản dạng giới của họ. Các thay đổi này thường được gọi là "chuyển đổi (về mặt) y tế" và có thể bao gồm liệu pháp hoóc-môn nam hóa hay nữ hóa và/hoặc phẫu thuật.Quá trình Định giới có thể không bao gồm hết mà chỉ có một hoặc một vài sự thay đổi đã được nêu trên.

Sau khi phẫu thuật thì họ còn khả năng sinh sản không?

Tùy. Điều này tùy thuộc vào họ phẫu thuật như thế nào. Một số người chuyển giới vẫn quyết định giữ lại khả năng sinh sản của giới tính bẩm sinh. Ví dụ một số người chuyển giới nam nhưng vẫn giữ lại tử cung, buồng trứng... Một số khác thì từ bỏ hẳn khả năng sinh sản.

Việc chuyển giới có làm giảm tuổi thọ, ảnh hưởng sức khỏe hay rủi ro nào không?

Chưa có chứng cứ rằng phẫu thuật chuyển giới trực tiếp làm giảm tuổi thọ và thậm chí có những tài liệu cho rằng phẫu thuật chuyển giới còn an toàn hơn nhiều loại phẫu thuật khác. Thực tế có nhiều yếu tố khác làm giảm tuổi thọ và ảnh hưởng sức khỏe của người chuyển giới hơn: phẫu thuật không an toàn, thiếu chăm sóc y tế, hậu phẫu không tốt, kinh tế khó khăn, trầm cảm vì kỳ thị và định kiến.

Chi phí cho việc phẫu thuật chuyển giới?

Theo nghiên cứu về trải nghiệm y tế của người chuyển giới ở Việt Nam*, tổng chi phí cho việc phẫu thuật chuyển đổi giới tính dao động từ trên 20 triệu VNĐ đến khoảng 1,6 tỷ VNĐ. Với nhóm chuyển giới nam, chi phí trung bình cho phẫu thuật chuyển giới là hơn 147 triệu VNĐ (phẫu thuật ngực là gần 87 triệu VNĐ); với hóm chuyển giới nữ, chi phí trung bình này là hơn 128 triệu VNĐ (phẫu thuật ngực là gần 98 triệu VNĐ). Ngoài ra còn những dịch vụ khác như liệu pháp hoóc-môn, thay đổi giọng nói, phẫu thuật thẩm mỹ.

**iSEE, 2018*

Pháp luật Việt Nam quy định như thế nào về chuyển giới, thủ tục ra sao?

Ở Việt Nam, theo Điều 37 Bộ luật Dân sự 2015 (đi vào hiệu lực từ năm 2017), công dân được chuyển đổi giới tính theo quy định của luật. Dự kiến tháng 5/2025, Quốc hội sẽ thông qua Luật Chuyển đổi giới tính nhằm quy định chi tiết về thủ tục, điều kiện và quy trình chuyển đổi giới tính. Cho tới khi Luật Chuyển đổi giới tính được Quốc hội thông qua, người chuyển giới tại Việt Nam vẫn chưa thể thực hiện quyền chuyển đổi giới tính của mình.

Người chuyển giới quan hệ tình dục như thế nào?

Nếu đã trải qua phẫu thuật tạo hình bộ phận sinh dục, người chuyển giới vẫn có thể quan hệ tình dục và đạt khoái cảm ở nhiều mức độ khác nhau. Còn nếu chưa phẫu thuật, họ có thể sử dụng và kết hợp mọi thứ mình có: dương vật, âm đạo, hậu môn, miệng, tay, làn da... để mang lại khoái cảm cho nhau.

Có bao nhiêu người chuyển giới ở Việt Nam? Trên thế giới?

Rất khó để ước lượng chính xác số lượng người chuyển giới trong xã hội. Tuy vậy, người chuyển giới có ở mọi giai đoạn lịch sử, mọi nền văn hóa và các nghiên cứu đã đưa tỷ lệ chung người chuyển giới trong khoảng 1 - 2% dân số*.

**The Williams Institute, 2020*

Có phải người chuyển giới thường ít học, nghèo, thích ca hát, làm nghề trang điểm?

Không. Người chuyển giới thường bộc lộ bản thân từ rất sớm và dễ bị kỳ thị. Điều này hạn chế cơ hội việc làm của họ, ảnh hưởng đến điều kiện kinh tế. Trong khi đó một số ngành nghề như ca hát, biểu diễn thường cởi mở và có nhu cầu, nên mới thấy nhiều người chuyển giới làm trong ngành này. Thực tế người chuyển giới vẫn mong muốn và làm nhiều công việc rất phong phú khác nhau.